

DET SKJEDDE I DE DAGER.....

A.O. Halås advent 2007

Lukas 2,1 "Det skjedde i de dager...."

Verdens mest fortalte historie, om et ungt jødisk par som ventet sitt første barn. En fortelling som er over 2000 år gammel, men som har forandret verden og som fremdeles forandrer menneskers liv, død og evighet.

1) **DET BLE FØDT EN MANN**

Gutten som ble født forandret verdenshistorien. Han eide aldri fast eiendom, hadde aldri politiske verv, hadde aldri soldater under sin kommando, drev aldri forretning eller handel, hadde ingen utdannelse eller formell stilling i samfunnet på noe måte. Han reiste aldri mer enn 30 mil fra sitt fødested og når han reiste så gikk han. Han var aldri utenom det landet han var født i. Men det ble født en mann, en mann som alle mennesker må forholde seg til, enten i livet eller i evigheten.

2) **FAKTUM EST**

På latin starter juleevangeliet med ordene: "Factum est" = "faktum er. Vi har ikke med noe eventyr å gjøre, men med en faktisk historie som er spikret inn i historien, datert og bevitnet. Hvis mennesker vil fornekte Jesus så kan de selvsagt gjøre det, men ingen som vil bli tatt seriøst kan nekte at Jesus fra Nasaret har levd og at vi har med en historisk person å gjøre.

3) **KEISER AUGUSTUS**

Bibelen slår ikke bare fast at Jesus ble født som et faktum, den forteller når det skjedde og hvor det skjedde.

a) **Under Keiser Augustus** (63. f.Kr – 14. e. Kr)

Romerrikets første keiser, nevø av Julius Cæsar. En av verdenshistoriens største herskere, som regjerte i Rom fra 44 f.Kr. (Cæsars dødsår). Fra år 31. f.Kr. var han enehersker til sin død. Han het egentlig Gaius Octavius. Augustus er en tittel han fikk som betyr "opphøyet og majestisk". Han utvidet Romerrikets grenser og sørget for "Pax Romana" (den romerske fred) som ga Romerriket fred med sine naboer i flere hundre år. Augustus erobret bla. Egypt og fikk dronning Kleopatra til å begå selvmord i år 31. f.Kr.

b) **Hele verdens skulle innskrives i manntall**

Det ble foretatt flere folketellinger (census) i Augustus sin regjeringstid. Dette var for å skaffe oversikt over skattebetalerne. Den mest kjente census ble foretatt i år 4.f.Kr. En slik census gjaldt "hele verden" (d.v.s. alle innenfor Romerrikets grenser).

c) **Mens Kvirinius var landshøvding i Syria**

Kvirinius var militær guvenør i Syria fra ca. år 4. f. Kr og ble sivil guvenør i år 6. e. Kr. Ellers vet vi ikke særlig mye om han, men det er allment antatt at Jesus ble født i år 4. f. Kr, siden det var da den første innskrivning mens Kvirinius var landshøvding i Syria foregikk.

4) **PROFETIENE**

Jesu fødsel var planlagt før skapelsen, i evigheten. Der gjorde Gud et valg, han valgte seg ut den enkelte av oss til å være hans skapninger og hans barn. Ingen er til nå blitt født uten først å ha vært utvalgt av Gud i evigheten.

I evigheten ble det også lagt en frelsesplan som innebar at himmelens kongesønn skulle bli menneske og dø for mennesket skyld. Da først kunne Gud skape himmel og jord, når frelsesplanen var lagt. Valget for Gud var enkelt og samtidig vanskelig. Skulle du bli skapt og bli født, måtte Gud selv dø

Denne frelse ble så forkynt for menneskene helt fra syndefallsdagen gjennom hele GT. Allerede Adam og Eva fikk høre om frelseren som skulle komme før de ble jaget ut av Edens hage. Profetiene ”topper” seg med Jesaja sin Messiasprofeti. Profeten Mika forutsa også at Jesus skulle bli født i Betlehem

1Mos 3:15 Ef 1, 3-4 Jes 53:1-6 Mika 5:1f

5) MARIAS ENGELBESØK

Engelen Gabriel blir sendt til Nasaret, til en ung jente som het Maria. Englene er i Bibelen Guds tjenere og sendebud. De er en virkelig del av vår hver dag selv om vi ikke ser de. Vi skal lære oss å regne med englene, men de skal ikke tilbes eller kontaktes.

”Gløm inte bort at englane finns, at de er der for å se hur du har det. At de kan hjälpa deg, fast dom inte synns, så gløm inte bort at englane finns” (Svensk åndelig vise)

Gabriel er en av to engler som i Bibelen blir navngitt (den andre er Mikael). Gabriel var Guds sendebud til Daniel og til Sakarias (døperen Johannes sin far). I jødisk tradisjon regnes han som en av de 4 erkeengler, sammen med Mikael, Fanuel og Rafael (Enoks bok).

Luk 1:26-28 Sal 91:11 Daniel 8,16 Lukas 1,11

6) MARIA

a) En ung jente

Levealderen i Israel var ikke spesielt høy på Jesu tid. Det var derfor vanlig at jenter ble forlovet i 14-15 års alderen og gift i 16 års alderen. De fleste jenter på Jesu tid hadde barn som 16-17 åringer. Vi antar derfor at Maria var på denne alderen da Jesus ble født.

b) Du skal ikke drive hor

Maria hadde ikke brutt det 6. bud og ikke foregrepet ekteskapet. Hun visste derfor at en graviditet var umulig (hun visste ikke av mann). Det er flott å se en ungdom som kan stå for Gud med så ren samvittighet angående forholdet til kjæresten sin som Maria.

c) Motargument (som Maria kunne brukt)

- **Hva med Josef ?**

Ingen mann vil godta en slik forklaring på kjærestens graviditet som den Josef fikk. Maria kunne risikere å miste sitt livs store kjærlighet hvis hun fulgte Guds vei.

- **Hån og baktalelse**

Maria visste at hun ville bli utsatt for en kolossal hån og mye baksnakking. Hån, spott og forakt var normalt for de kvinner som ble gravid utenfor ekteskapet.

- **Moselovens påbud om dødsstraff**

Moseloven foreskrev dødsstraff for hor (3. Mos 20,10 og 5. Mos 22, 22-24). Romerne hindret at dette ble gjennomført, men det skjedde rett som det var at noen tok saken i egne hender. Maria risikerte livet hvis hun sa ja til Guds vilje.

d) Maria's gjensvar

Luk 1:38 Da sa Maria: Se, jeg er Herrens tjenerinne. Det skje meg etter ditt ord!

Det finnes ganger da vi må stanse og stå i dyp ærefrykt og bunnløs respekt i møte med andre mennesker, og dette er en slik gang. Trass i de veldige motargument som hun kunne legge på bordet, trass de farer og den spott som ville komme så var dette Maria sitt svar.

Maria visste (og lærer oss) at i møte med Herrens kall og spørsmål så har ikke en kristen mulighet til å velge. Herrens kall er ikke et tilbud, forhandlingsutspill eller noe vi kan veie for eller imot uti fra hvilke ulemper og fordeler det gir. Når Herren ber om noe, må en kristen gå.

Mesteren er her og kaller på deg" (*Joh 11,28*). I dag er Mesteren her og han spør etter deg. Det gjelder ikke alle de andre, det gjelder deg. Får Jesus sin vilje i ditt liv og i din hverdag? Kristendom er først og fremst hverdagens 24 timer. Det er der det skal vises om Herren får sin vilje med våre liv. Marias bønn var - "*Det skje meg etter ditt ord*". Ber vi denne bønnen ved begynnelsen av en ny dag og i de ulike situasjoner vi kommer opp i?

e) Maria senere i NT

Maria har ingen dominerende plass i NT. Vi møter henne noen få ganger, under bryllupet i Kana (*Joh 2*) og ved Jesu kors. Hun var fremdeles ikke fylt 50 år når hun står og ser på at Jesus korsfestes. Hva hun tenkte da vet vi ikke, men på en eller annen måte må hun ha visst at dette ikke var slutten. Alt hun hadde fått forkynt fra himmelen gjorde at hun måtte vite at det ikke kunne være slutt langfredag kveld. Men heller ikke Maria kunne ane det fantastiske som skulle skje påskemorgen.

f) Maria i den katolske kirketradisjon

I den katolske kirke har Maria fått en plass som det ikke finnes noen som helst begrunnelse for i Bibelen, men siden katolikkene også tillegger den kirkelige tradisjon samme autoritet som Bibelen tror de på en del ting som vi ikke deler. Blant de viktigste "Mariadogmer" er:

- **Maria som den andre Eva**

Kristus er den andre Adam som beseiret slangen og forsonet mennesket og Gud. Det er en bibelsk lære, men hos katolikkene blir Maria den andre Eva, som gjør Herrens vilje mens Eva ikke gjorde den. Slik er altså Maria med å gjenoppretter syndefallets konsekvenser

- **Maria som evig jomfru**

Det læres at Maria forble jomfru til sin død, trass i at Bibelen viser oss at hun hadde flere barn med Josef som var Jesu søsken. (*Mark 6,3*) Sølibat er et bibelsk krav til alle mennesker som ikke lever i et offisielt godkjent hetrofikt ekteskap. Men for ektefolk er ikke sølibat verken et krav eller etter Guds vilje, tvert imot vil Gud at alle ektepar skal leve ut sitt seksualliv (det gjaldt også Josef og Maria).

- **Maria ble tatt legemlig opp til himmelen**

Så sent som i 1950 ble det vedtatt ved pavelig uttalelse (ex chatetra) at Maria ble tatt opp til himmelen på samme måte som Jesus ble det og at hun ikke døde en vanlig død

- **Født uten arvesynd**

I 1854 ble det ved ex chatetera slått fast at Maria var født uten arvesynd som det eneste menneske utenom Jesus.(ex chatetera = har samme sannhet for en katolikk som det som står i Bibelen).

- **Maria som helgen**

Maria er den katolske kirkes fremste helgen, og det er svært vanlig for mange katolikker å be til Maria slik at hun skal bringe bønnene deres videre til Jesus og til Faderen. I sterk kontrast til blant annet Hebreerbrevets lære om at veien inn til Guds helligdom er åpen for alle kristne. Rosenkransen er den fremste form for Maria-tilbedelse, hvor man har en syklus med bønner som rettes til Maria, med bønnen "Hill deg Maria" som den mest sentrale.

Det feires også mange messer i katolske kirker/klostere til Marias ære, og hun har en lang rekke egne festdager i den katolske kirke

1. januar	- Maria som Guds mor
2. februar	- Maria feires i forbindelse med at Jesus ble vist frem i tempelet åtte dager gammel
11. februar	- Maria som Vår Frue av Lourdes
25. mars	- Marias bebudelsesdag
31. mai	- Marias besøk hos Elisabet
Juni	- Jomfru Marias rene hjerte (bevegelig helligdag i juni)
16. juli	- Maria som "Vår frue av Karmel"
5. august	- Maria som "Vår frue av snøen"
15. august	- Maria som tas legemlig opp til himmelen
8. september	- Marias fødsel
15. september	- Marias syv smerter
21. september	- Maria presenteres i Tempelet
8. desember	- Marias unnfangelse, ikke besmittet av arvesynden

"Til sist da den rene Jomfru som helt hadde vært beskyttet mot den opprinnelige synds plett hadde endt sitt jordiske liv, ble hun med legeme og sjel tatt opp i den himmelske herlighet og av Herren opphøyet til alle tings dronning, for enda mer å bli likedannet med sin Sønn, Herrenes Herre, seierherre over all synd og død. Den hellige Jomfrus opptagelse til himmelen innebærer en særlig deltakelse i Sønnens oppstandelse og en foregripelse av de andre kristnes oppstandelse.

Da du født, forble du jomfru, da du sov inn forlot du ikke verden, o du Guds Mor, du gikk tilbake til livets kilde, du som unnfanget den levende Gud, og som ved dine bønner frelste vår sjel fra døden"

Fra den Katolske Kirkes katekisme (pkt. 966 og 1547)

Men den Maria vi vil forholde oss til var verken fri for arvesynd eller ble tatt evig opp til himmelen. Hun var en helt alminnelig tenåring som gjorde det som alle kristne må gjøre, ikke bare en gang i livet men hver dag, ja hver time og hvert minutt: Hun lot Herren Gud få sin vilje i hennes liv og hennes hverdag. Det skje meg etter ditt ord.

7) **JOMFRUFØDSELEN OG INKARNASJONEN**

Det finnes noen lærepunkt (dogmer) i den kristne tro som ikke kan diskuteres, for da faller hele kristendommen sammen. Læren om jomfrufødselen og inkarnasjonen er to slike lærepunkter.

"Bare et menneske måtte det, bare Gud kunne det"

Jesus var ingen "halvgud" (50 % menneske og 50 % Gud). Han var sann Gud (100 %) og sant menneske (100 %). Han var en helt vanlig gutt, og samtidig var han himmelens konge. Julens under er jo nettopp at Gud blir menneske (inkarnert).

"Men til evig salighet er det også nødvendig at han tror ærlig at vår Herre Jesus Kristus ble menneske. Det er altså den rette tro, at vi tror og bekjenner at Vår Herre Jesus Kristus, Guds Sønn er

Gud og menneske..... Men enda han er Gud og menneske er han likevel ikke to, men en Kristus, en ikke ved en forvandling av guddommen til kjød, men ved opptakelse av manndommen i Gud, i det hele en, ikke ved sammenblanding av vesen, men ved personens enhet.... er Gud og menneske en Kristus” (fra den Athanasianske trosbekjennelse)

Joh 1:14 Og Ordet ble kjød og tok bolig iblant oss. Og vi så hans herlighet, en herlighet som den en enbåren Sønn har fra sin Far, full av nåde og sannhet.

Hadde Josef vært Jesu biologiske far var han født med menneskeslektens synd og skyld (arvesynden). Den som skulle bli alle menneskers frelser og syndbukk måtte være hellig og ren for Gud. Derfor ble Jesus unnfanget ved at Gud gjorde det slik og ikke på samme måte som alle andre mennesker. Jesus hadde ingen syndig natur og han hadde ingen nedarvet synd og skyld fra sine foreldre.

Uten jomfrufødselen er det ingen frelser, ingen frelse, ingen kristnedom, ingen oppstandelse fra de døde, ingen himmel intet håp. At Jesus skulle bli født på denne måten var forutsagt flere hundre år før:

Jes 7:14 Derfor skal Herren selv gi dere et tegn: Se, en jomfru skal bli med barn, hun skal føde en sønn og gi ham navnet Immanuel.*

8) JOSEF

a) Josef i Bibelen

Josef har ingen stor plass i Bibelen utenom i juleevangeliet. Vi møter han i *Lukas 2,42* når det fortelles om turen til Jerusalem da Jesus var 12 år. Vi antar at han døde en gang mellom dette året og påsken. Sannsynligvis var han litt eldre enn Maria. Josef møter oss i Bibelen som en from og forstandig mann, lydhør for Guds stemme og Guds vei. Han tok hånd om sin kone og sine barn. Han og Maria fikk i alle fall 6 barn sammen, kanskje flere (*Mark 6,3*)

Josef visste at han ikke kunne være far til Jesus, han hadde like god samvittighet ovenfor det 6. bud som Maria. Han ville derfor ”skille seg fra henne” (=bryte forlovelsen) slik at hun kunne gifte seg med barnefaren og unngå skam og hån. Når engelen forteller han hva som egentlig har skjedd, tar han Maria hjem til seg (= gifter seg med henne). Det sier mye om Josef at han uten å ”mukke” godtok denne beskjeden fra himmelen.

Matt 1, 18 – 25 og Lukas 2, 1-6

b) Josef i den katolske kirketradisjon

Også Josef har blitt mye dyrket og æret person i den romersk katolske kirketradisjon (men ikke så mye som Maria). For de som har interesse av det kan nevnes:

- Det opereres med et fenomen som kalles ”Josef – ekteskap” og som er en totalt ubibelsk tanke om at fromme ektepar ikke skal leve sammen seksuelt
- Josefs minnedag (etter 1955 er dette 1. mai – som en motvekt til sosialismens 1. mai feiring)
- Josef i ”canon-bønnen” (i 1962 ble kirkens ”canonbønn” (hovedbønn) endret for første gang på 1000 år da Josefs navn ble tatt inn sammen med Maria
- Josef som skytshelgen for:
 - Mexico, Fillipiene, Canada, Bayern, Peru, Tyrol og Østerrike
 - Arbeidere, håndverkere, tømmermenn/snekkere, kirkegårdsgravere, vedhoggere og ingeniører
 - for familier, oppdragere, ektepar, fedre, barn og foreldreløse
 - for hospitalet
 - for boligsøkende, reisende og forviste

- for regnskapsførere og fullmektiger
- for reisende og døende
- for mennesker i fortvilte situasjoner
- mot tvil og fristelser

Vi forholder oss til den unge mannen som var lydlig mot det kall Herren ga han og som gikk inn i sin oppgave og utførte den så godt han bare kunne

9) REISEN TIL BETLEHEM

Mange historikere mener at jødene kunne skrive seg inn i manntallet der de bodde, men siden Maria var høygravid var det neppe trolig at Josef reiste til Betlehem for moro skyld. Vi antar at han måtte dit, siden slekten hans stammet derifra. Fra Nasaret til Betlehem gikk det 4-6 dager til fots (Maria red sannsynligvis på et esel). De startet søndag morgen (etter sabbaten for å være sikre på å være fremme før neste sabbat).

10) STALLEN

Sannsynligvis var det et todelt hus, men mennesker i en ende og dyr i den andre. Alle herberger og private rom var utleid når Josef og Maria kom. Det er også mulig at det var slektninger av Josef som ga de husly selv om det var i enkle kår. Der blant dyrene ble verdens frelser født. Maria fikk helt sikkert hjelp fra kvinnen i "andre enden av huset" og Jesu fødsel var slik sett ikke spesielt dramatisk og nedverdiggende. Men når vi vet at det var verdens skaper og himmelens Gud som lå der, blir rammene rundt likevel underlige:

"Vår Herre han hvilte i krybben så trang, skjønt himmelens kår var hans eie"

"..en løve har sin hule hvor den kan hvile få, skal da min Gud seg skjule, blant andres høy og strå"

11) NAVNET JESUS

"Du skal gi han navnet Jesus, for han skal frelse sitt folk fra deres synder" Matt 1,21

Det brukes mange navn på Guds sønn i Bibelen, selv brukte han mest "Menneskesønnen" men de fleste i dag bruker Jesus og Kristus. Navnet Jesus er det kjæreste for millioner av mennesker, det hjelper og holder i medgang og motgang, i liv og død. Det hviskes i smerte og jubles i glede. Det påkalles og tilbes. Det gir et menneske grunnlag for å leve og for å dø. En kristen elsker navnet Jesus og kan ikke leve uten han som bærer dette herlige navnet.

Ap.gj. 4,12 Ap.gj. 2,21

"Ved det navnet fant jeg frelse, intet annet frelse kan" Sangboka 108

"Det navnet skal vera mitt siste på jord, det første eg jublar i himmelens kor" Sangboka 8

12) HYRDENE

Hyrder/gjeterne på Jesu tid hadde ingen stor stjerne i samfunnet. De var uten stemmerett, hadde dårlig lønn og fikk ikke sitte hvor de ville i synagogen. Denne foraktede arbeidsgruppen fikk høre evangeliet om verdens frelser først, og det var disse Jesus brukte når han underviste om seg selv (jeg er den gode hyrde). Hyrdene fulgte sauene både dag og natt og kunne om nødvendig risikere livet for å forsvare flokken sin. Om natten var sauene ofte samlet i "kve" med solide vegger og bare en inngang hvor hyrden(e) satt som dør. Også det bildet bruker Jesus om seg selv (jeg er døren).

Joh 10,11 f.f.

Joh 10,7 f.f.

13) ENGLENE PÅ BETLEHEMSMARKENE

a) Den første engelen

Selv om den første engelen kom alene var det nok til å skremme "livet" av hyrdene. Når et menneske møter lyset fra Guds himmel blir det avkled i sin synd. "Ve meg jeg er fortap" sa Jesaja i en lignende situasjon 700 år tidligere. Det var nettopp derfor englene kom til hyrdene, for dette var mennesker som hadde bruk for en frelser og i motsetning til den religiøse elite i Jerusalem var ydmyke nok til å ta imot den.

b) En stor glede, for alt folket

Julebudskapet lyder "frykt ikke". Det som nå var skjedd gir grunn til frimodighet, ikke frykt. På grunn av han som kom trenger vi ikke frykte noe, ikke engang døden og Guds dom. Dette glade budskapet om frelse er et ord for alle mennesker

Matt 28,18

1. Tim 2, 4

c) Det er født en frelser

Det er dette julen handler om, han som kom for å frelse oss fra vår synd og fra Guds evige dom. Julen er budskapet om frelse fra synd. Derfor er det ingen grunn til frykt og redsel hvis man har del i Guds frelse i Jesus.

d) Kristus, Herren i Davids by

Det var "Herrens salvede" som var født. Han som er Herre over alle ting med all makt i himmel og på jord. Han ble født i "kongens by", i Davids by Betlehem som også var forutsagt.

Mika 5,1

e) Tegnet – et barn i en krybbe

Kanskje var det ingen andre enn ydmyke hyrder som ville være villig å lete etter et barn i et skittent fjøs når de skulle lete etter Israels Messias?

"Så enkelt og fattig kom Gud til vår jord, så høyt er jeg elsket av Jesus min bror"

f) Englekoret

To engler er navngitt, Gabriel og Mikael. I Getsemane fortalte Jesus at det sto 12 legioner engler (72 000) klar til "uttrykning" i himmelen. Vi vet ikke hvor mange engler som finnes, men her står det om en "himmelsk hærs kare". På grunnteksten står det "en himmelsk hærs mengde". Vi vet i tillegg til at det i alle fall finnes "serafer" i himmelen. Denne natten er det vel rimelig å anta at himmelen sto tom, alle ville være med å synge om frelserens fødsel.

Matt 26,53

Jesaja 6,2

Vi får (dessverre) aldri høre denne sangen, men en dag skal alle Guds barn på grunn av frelseren fra Betlehem stemme i sangen sammen med alle Guds hellige og himmelen skal gjenlyde av sang.

Joh. Åp. 5,9 og 15,3

”Det er sang og spill i himlen som vi aldri hørte her, der hvor englene lovsynger Lammet som for tronen er. Deres harper alltid stemmer, deres røst er klar og ren, å om vi dem mer lignet mens vi tjener Mesteren”

”Så om jeg ei er en engel vet jeg dog i himlens land. Jeg skal stemme i den sangen, som ei engler synge kan, for om Frelseren og blodet, emnet for min sang skal bli, Han som døde for å sette meg en stakkars synder fri”

”Hellig, hellig slik lyder englers sang, av nåde venter vi å stemme i med dem en gang. Men når vi synger frelsessangen, de så tause står, for engler kjenner ei den fryd, som frelste syndre får”

g) Ære være Gud i det høyeste

Æren tilhører Gud alene, det var han som planla frelsesverket og som gjør at vi kan feire jul.

h) Fred på jord

”Du stjerne over Betlehem, send dine stråler ned, Og minn oss om at julens bud, er kjærlighet og fred”

Jesus skal en dag skape fred på jorden også i den forstand de fleste tenker (ingen krig) men det skjer ikke før han en dag kommer igjen for å dømme levende og døde. Men ”fred på jord” betyr så mye mer enn slutt på kriger mellom mennesker. På grunn av julen er det fred mellom den hellige Gud og synderen ved Jesu frelse. Fred med Gud ved at all din synd er sonet, tilgitt og glemt hvis du vil ta imot syndenes forlatelse. Fred med Gud i livet, døden, dommen og evigheten.

Rom 5:1 Da vi nå er rettferdiggjort av tro, har vi fred med Gud ved vår Herre Jesus Kristus.

Fil 4:7 Og Guds fred, som overgår all forstand, skal bevare deres hjerter og deres tanker i Kristus Jesus.

i) blant mennesker Guds velbehag / i menneskers Guds velbehag

Bare en gang har det levd et menneske som Gud kunne ha behag i på grunn av livet som ble levd. Det var barnet fra krybben som levde det livet. Men ved troen på han får jeg del i hans liv og Gud har velbehag også i meg. De som tror på Jesus Kristus har del i Guds velbehag.

Joh 17:22 - 23 Og den herlighet som du har gitt meg, har jeg gitt dem, for at de skal være ett, likesom vi er ett, jeg i dem og du i meg, for at de skal være fullkommet til ett, for at verden kan kjenne at du har utsendt meg og elsket dem, likesom du har elsket meg.

14) DE VISE MENN FRA ØSTEN

a) De vise menn i NT

Julens budskap gjelder ”hele folket” (= alle mennesker). Derfor er det ikke bare jødernes representanter som deltar i juledramaet. Det kom også representanter for ”hedningene” (ikke jødene). De er blant annet med i mange av julesangene våre:

- ”Fra Saba kom de konger tre, de konger tre...”
- I Østerlands vise, de tre stjerne menn, de vet jo hvor hen de skal drage”
- ”Ja tell og me tre vise menn, dom rei i fleire dar..:”
- ”Stjernen ledet vise menn, til den Herre Jesus hen”

Vanligvis har man regnet med at de var 3 på grunn av gavene de bar frem. Men noen har ment at de var 12 (like mange som Jesus senere fikk disipler).

I den greske teksten brukes ordet "mager" (magiker) om disse tre. I Persia var det en egen prestestamme som drev mye med astrologi som ble kalte "magere" og det er mulig de "tre vise menn" var fra denne prestestammen. Dette var folk som hadde (overraskende) stor kunnskap om universet med tanke på datidens tekniske utstyr. (*Daniel 2,48 og Jeremia 39, 1-13*)

Vi vet bare at de kom fra øst, trolig Persia/Babylon. Kirketradisjonen har ofte regnet med at de var av adelig ætt med bakgrunn i de flotte gavene og to skriftsteder i GT

Sal 72:10 Kongene fra Tarsis og de fjerne kyster skal komme med gaver, kongene fra Sjeba og Seba skal bære fram skatt. (herav julesangen "Fra Saba kom de konger tre")

Jes 60:6 Et mylder av kameler skal dekke deg, Midians og Efas kamelføll. Alle sammen skal de komme fra Sjeba. Gull og virak skal de føre til deg, og Herrens pris skal de forkynne.

De hadde med seg flotte gaver:

- Gull (som symbol på at Jesus var konge)
- Røkelse (som symbol på Jesu som yppersteprest jfr. Hebreerbrevet)
- Myrra (en kostbar salve – som symbol på Jesu lidelse og død)

b) De vise menn i kirketradisjonen

Bibelen sier lite om de "tre vise menn" men den katolske kirketradisjon er også her omfangsrik og interessant når det gjelder disse personene (men dette er altså legender/myter og ikke sannhet)

• Hva de het?

- Kaspar (med gull som gave)
- Melchior (betyr lyset konge – med myrra som gave)
- Baltasar (med røkelse som gave)

• Hudfarge og alder

- Kaspar fremstilles som afrikaner fra Etiopia. Han fremstilles alltid som svært ung
- Melchior fremstilles som middelaldrende, lyshudet men ikke som europeer
- Balthasar fremstilles som gammel, også han lyshudet men ikke som europeer

• Døpt og innsatt som biskoper

- Etter Jesus oppstandelse skal apostelen Tomas ha døpt de hellige tre konger i Persia og innsatt de som biskoper over kirken han der grunnla. Det er fakta at Tomas reiste østover helt til India og grunnla kirker, men ingen vet at han møtte disse 3 personene. De hellige tre konger skal alle ha dødd i år 54

• Hellige tre kongers dag

- Deres "relikvier" (etterlatte spesielle eindeler) skal via flere omveier havnet i Kølne i Tyskland hvor de fremdeles oppbevares bak alteret i Kølnerdomen. I 1164 ble disse eiendelene overført fra Milano til Kølne den 6. januar, og derfra har vi tradisjonene med "hellige tre kongers dag" 6. januar.
- I Kølne feires de med en stor fest hvert år 23. juli

• Skyttshelgener

- De er skyttshelgener for gjestehus, hospitser, fabrikker som produserer spillekort, for buntmakere og ryttere og de hjelper oss mot trolldom og dårlig vær og sikrer oss en god død

15) JULESTJERNA

Hva var egentlig ”julestjerna” som de vise menn fulgte og som fremfor noe er blitt symbolet på julen? De vise menn så denne stjernen nokså lenge før Jesus ble født for reisen deres var både lang og tidkrevende. I de asterologiske miljø i Persia var det en økende forventning om en jødisk kongefødsel i årene før Jesu fødsel. Våre vise venner så dermed et eller annet på himmelen som fikk de til å reise til Jerusalem, jødernes hovedstad. Det var først da de kom frem dit at de så stjernen igjen sier Bibelen (*Matt 2,9-10*).

Teoriene er mange om hva dette var. I enkelte år er Venus ekstra sterk i desember og lyser som ”en liten stjernesol”. Mange mener at Halyes Komet passerte jorden samme år som Jesus ble født og andre mener at et særlig fenomen hvor Saturn og Jupiter står slik på himmelen at de kan oppfattes som en planet og dermed ekstra sterk. I år 7. f.Kr. forekom dette hele 3 ganger.

Uansett, han som satte stjernene på himmelen omtrent som vi andre plasserer tegnestifter på en oppslagstavle han skal en dag ta de ned igjen. For han var det ingen problem å sørge for at de tre vise menn ble ledet av en stjerne, enten det var en egen stjerne (kun for anledningen), polarstjerne, Venus eller Haleys komet. Gud er suveren og gjør som han vil. Det var jordens skaper som ble født i stallen, også universet var med i hyllesten av han.

16) KONG HERODES OG BARNEMORDET I BETLEHEM

Herodes var konge i Israel fra år 40. f.Kr til omtrent år 4. e.Kr. Den Herodes vi møter i påskebudskapet er altså en annen konge. Herodes var en grusom konge med stor blodtørst. Han drepte sin mor, sin bror, sin bestefar, sin kone og sine egen sønner i frykt for rivaler til tronen. Han gikk derfor ikke av veien for å begå andre drap for å sikre sitt kongedømme (selv om han styrte på romernes nåde).

Alle guttebarn under 2 år ble drept i Betlehem. Sannsynligvis var det mellom 30 – 40 barn som ble drept (i Norge drepes ca. 40 barn pr. dag på grunn av abortloven). Barnemord er altså noe av baktepper når vi feirer verdens viktigste barnefødsel.

Matt 1, 16 f.f. *Jeremia 31,15*

17) REISEN TIL EGYPT

På grunn av trusselen fra Herodes måtte Josef og Maria ta med seg Jesus og flykte til Egypt. Jesus vet derfor svært godt hvordan det er å være flykting. Reisen dit tok nok 2-3 uker og de måtte være der en stund (til Herodes døde). Vi kan regne med at Josef hadde midler til å betale for turen, kost og losji av gullet og de kostbare gavene de hadde fått av de vise menn.

”Fra Egypt kalte jeg min sønn” Hosea 11, 1 – også denne profetien blir oppfylt i juleevangeliet.

18) I TEMPLET DEN 8. DAGEN

Etter Moselovens skulle alle guttebarn på den 8. levedagen omskjæres og det skulle offres til Herren. Josef og Maria valgte å reise opp til Jerusalem siden de var i nærheten (Betlehem ligger ikke uoverkommelig langt fra Jerusalem) og det var sikkert fint for de å få gjøre dette i selve templet. Det er grunn til å anta at dette skjedde før besøket av de vise menn. Trolig reiste de så tilbake til Betlehem for at Maria skulle komme til krefter. Mange mener Josef hadde familie i Betlehem (kanskje de som eide ”stallen”?).

Luk 2:21 f.f.

I tempelet møter Jesus to av "sine trofaste tjenere", Anna Fanuelsdatter og gamle Simon som begge ventet på Messias. Selv om prestene ikke fikk med seg Messias sin ankomst til templet var det to andre som gjorde det og takket Gud.

19) JESAJA-PROFETIEN

Jes 9:6 For et barn er oss født, en sønn er oss gitt. Herredømmet er på hans skulder, og hans navn skal kalles Under, Rådgiver, Veldig Gud, Evig Far, Fredsfyrste.

Dette er bare en av mange juletekster i GT som taler om han som skal komme. Disse profetiene taler både om barnet men like mye om den gjerning Jesus skal ha ved Faderens høyre hånd i himmelen og ikke minst hans rolle i endetiden og evigheten. Han skal evig være konge, veldig Gud, evig far og fredsfyrste for sitt folk.

20) IMMANUEL – MED OSS ER GUD

Jes 7:14 Derfor skal Herren selv gi dere et tegn: Se, en jomfru skal bli med barn, hun skal føde en sønn og gi ham navnet Immanuel.*

Matt 1:23 Se, jomfruen skal bli med barn og føde en sønn, og de skal gi ham navnet Immanuel – det betyr: Med oss er Gud.

Av de mange navn som brukes på Jesus er "Immanuel" et av julenavnene. Det betyr "med oss er Gud". Gud, hellig og nidkjær i møte med synd er "med meg", han er på mitt parti og jeg er hans barn. Gud og jeg er venner, ja mye mer enn venner for tid og evighet. Derfor kunne englene synge om fred på jord og "frykt ikke". Den som har himmelens evige, allmechtige og hellig Gud med seg kan ha fred i alle forhold og trenger ikke frykte. Han er alltid med meg med sin syndsforlatelse, nåde og omsorg.

God jul – med deg er Gud, du som tror på Jesus som din Herre og Frelser.

7) JOMFRUFØDSELEN

8) INKARNASJONEN

- 7) JOSEF
- 8) REISEN TIL BETLEHEM
- 9)

- Israel og samfunnet i ”de dager”
- Betlehem
- Nasaret
- Jerusalem
- **Navnet Jesus**
- **Navnet Immanuel**
- Folketellingen
- Reisen til Betlehem
- **Josef**
- **Maria**
- Engelen Gabriel
- Elisabet og Sakarias
- Reisen til Egypt
- Gjeterne
- Kong Herodes
- De vise menn fra Østerland
- Stallen
- **Englekoret**
- **Jomfrufødselen**
- **Profetiene**
- **Inkarnasjonen**
-